

Till: Styrelsen

Från: Sekretariatet

Datum: 2016-03-04

Punkt: 11.2 Styrelsens förslag till årsmötet (Långsiktig riktning för svenska sektionen 2016-2027)

BESLUTSUNDERLAG

Styrelsens förslaget till årsmötet om den långsiktiga riktningen

Bakgrund

På januarimötet beslutade styrelsen om inledningen och sex fokusområden (kallades då riktningarna) i den långsiktiga riktningen. Efter detta gavs sektionens distrikt möjlighet att komma med synpunkter i en avslutande konsultationsrunda i den omfattande konsultationsprocess som genomförts.

Detta underlag består av beslutsförslaget till årsmötet, det vill säga den långsiktiga riktningen som är reviderad efter att distriktens kommentarer beaktats samt de texter som årsmötet inte ska besluta om, det vill säga förord, introduktion och de tre bilagor som ska bifogas den långsiktiga riktningen i årsmöteshandlingarna. I det här förslaget föreslår vi att begreppet "**riktningar**" byts ut mot "**fokusområden**". Den nya benämningen är allmänt använd i likande riktningssdokument och riskerar inte att blandas ihop med "den långsiktiga **riktningen**" som ju är namnet på hela dokumentet.

Disposition

Underlaget till årsmötet som styrelsen nu har att besluta om följer den disposition som styrelsen tidigare beslutat om. Disposition med sidhänvisning i detta underlag:

1. Förslag till årsmötetsbeslut om en långsiktig riktning för Amnesty i Sverige 2016-2027 sid. 2
2. Förord -Vägen mot visionen sid. 3
3. Introduktion till den långsiktiga riktningen 2016-2027 sid. 4
4. *Den långsiktiga riktningen: Inledning och sex fokusområden* sid. 5-9
Behandlas på styrelsens januarimöte, här reviderade utifrån input från distrikten.
5. BILAGA 1. Omvärldsanalyser sid. 9-25
6. BILAGA 2. Resultatet av medlemsundersökningen sid. 26-27
7. BILAGA 3. Resultaten av konsultationerna med rörelsen sid. 28-29

Styrelsen föreslås besluta

att anta "Långsiktig riktning för svenska sektionen 2016- 2027" med tillhörande bilagor och lägga fram den till årsmötet 2016 för beslut.

1.Förslag till årsmötetsbeslut om en långsiktig riktning för Amnesty i Sverige 2016-2027

Bakgrund

Förslaget till långsiktig riktning för Amnesty i Sverige är resultatet av en omfattande konsultationsprocess och ska utgöra styråra för den svenska sektionen av Amnesty de kommande tolv åren. Den långsiktiga riktningen beslutas av årsmötet och i arbetet med att ta fram den har rörelsens kunskaper, erfarenheter och perspektiv efterfrågats.

För oss som medlemsrörelse är det centralt att så många som möjligt fått komma till tals om riktningen. Processen inleddes med att styrelsen identifierade fyra vägvalfrågor för den långsiktiga riktningen: **lokal relevans, medlemsdemokrati, aktivism och prioriteringar**. Genom omvärldsanalyser, enkätundersökning, samtal med medlemmar, aktivister, distrikt och referensgrupp har den långsiktiga riktningen tagit form. Under dialogen med medlemmarna har ytterligare två viktiga frågor tillkommit: **synlighet och mångfald**. Tillsammans med de ursprungliga vägvalsfrågorna ligger de till grund för de slutliga sex fokusområden som tillsammans med inledningen utgör förslaget till den långsiktiga riktningen. Det är vår förhoppning att förslaget till långsiktig riktning som nu läggs fram för årsmötet skapar den samsyn som behövs i många viktiga frågor.

Det dokument som årsmötet har att besluta om är den långsiktiga inriktningen bestående av **en inledning och sex fokusområden**. Till förslaget om långsiktig riktning bifogas en sammanställning av de resultat som konsultationsprocessen har givit. Den långsiktiga riktningen har under ett års tid konsulterats med rörelsen och när årsmötet nu går till beslut kommer detta att föregås av ett informationsseminarium och ett påverkanstorg på årsmötet. Förordet, introduktion till riktningen samt de bilagor som bifogas finns endast med för att sätta riktningen i ett större sammanhang och ingår inte i det dokument som är uppe för beslut.

Viktig metoddiskussion för styrelsen

Sekretariatet har diskuterat hur metoden ska se ut för årsmötet och ser här att styrelsen har en unik kunskap och kännedom om rörelsen och skulle vilja lyfta detta för diskussion på styrelsens möte i mars.

Sekretariatet har till styrelsens marsmöte tagit fram ett separat underlag för hur behandlingsprocessen för den långsiktiga riktningen ska se ut på årsmötet. Det är viktigt att medlemmars inspel och ändringsförslag processas på ett sätt som skapar 1) verklig medlemsdemokrati under årsmötet. 2) en tydlighet i processen för årsmötesdeltagare som gör att det dokument håller samman efter input från årsmötet.

Exempel: Om t.ex. ändringsförslag läggs inom fokusområdet "Prioriteringar" där man vill stryka "genom att värna tillväxten i Sverige" så ändras hela innebörden och ingen styrning finns egentligen på området. Hur säkerställer vi metod för att motverka detta.

Vad ser styrelsen som god metod?

Styrelsen föreslår årsmötet att besluta

att anta "Långsiktig riktning för svenska sektionen 2016- 2027"

Långsiktig riktning för Amnesty i Sverige 2016-2027

Kommentarsrutor. Utifrån den input som inkom på styrelsens januarimöte och från distrikten har de sex fokusområdena reviderats. Kommentarsrutorna är för styrelsens information/diskussion och kommer inte finnas med i utskicket till årsmötet. **Fetmarkeringar** och ~~strykningar~~ används för att tydliggöra när ändringar gjorts.

2. Förord – Vägen mot visionen

Vi lever i en föränderlig värld. Som världens största människorättsorganisation vet vi att år av enträget arbete ger resultat i många länder och i enskilda människors liv. Vi vet att den globala **människorättsrörelsen växer**. Kvinnor och män, gräsrotsaktivister och diskriminerade grupper kräver rättigheter, delaktighet och inflytande. Amnesty är en del av den rörelsen. Därför vet vi också att utrymmet för det civila samhället och människorättsförsvarare krymper i många länder. Vi ser hur nya människorättskriser uppstår och hur repressiva stater och väpnade konflikter sliter sönder samhällen och tvingar miljontals människor på flykt.

Vi lever i en föränderlig tid och det ställer krav på oss som organisation – både internationellt och i Sverige. Amnestys vision är att mänskliga rättigheter ska gälla alla, alltid. Vårt arbete syftar till att skapa verklig förändring och att göra skillnad i individers liv. Vi är en röst att räkna med vad gäller att avslöja och bekämpa brott mot de mänskliga rättigheterna. Genom kunskap och aktivism mobiliserar vi människor som tar brott mot mänskliga rättigheter och orättvisorna i världen personligt. Tillsammans skapar vi förändring.

För att ytterligare stärka vårt arbete har svenska Amnesty tagit fram denna långsiktiga riktning som ska vägleda oss under de kommande tolv åren. Den ska hjälpa oss att stå väl rustade inför framtida utmaningar och samtidigt behålla tydligt fokus i verksamheten. Den långsiktiga riktningen är ett led i att skapa tydliga prioriteringar kring vad vi behöver fokusera på för att bli en ännu starkare röst för mänskliga rättigheter. Redan idag har vi en stark vision och tydliga värderingar som vi som organisation lever efter, med den långsiktiga riktningen får vi ett tydligare verksamhetsfokus som leder väg till visionen.

Kommentar. Tilläggsförslag från Grupp 8. De skriver i sitt medskick:
*Ni skriver i första stycket: Vi vet att den globala **människorättsrörelsen växer**.*
Förslag tillägg efter detta: "Många seriösa människorättsorganisationer har vuxit fram de senaste decennierna. Vi tror att Amnesty som en av de första MR-organisationerna varit en inspiration och förebild och därigenom givit ett bestående bidrag till kunskapen om mänskliga rättigheter."
Sekretariatet har valt att inte lyfta in detta i texten då bedömningen görs att det "peppande" om oss själva kommer i stycke två.

3. Introduktion till den långsiktiga riktningen 2016-2027

Den långsiktiga riktningen utgörs av en inledning och sex fokusområden. I inledningen slås fast vilken grund vi står på som sektion, den ska tydliggöra vilka värderingar som är vägledande för oss och sätta fokusområdena i ett sammanhang. Fokusområdena är viktiga strategiska områden där vi slår fast vilka värden vi ska ha som utgångspunkt för verksamheten.

Sektionens styrelse och sekretariat har den långsiktiga riktningen som utgångspunkt vid planering, beslut och utvärdering av sektionens verksamhet. Den svenska sektionen av Amnesty, liksom den internationella rörelsen, arbetar med fyraåriga verksamhetsstrategier som konkretiseras till årliga verksamhetsplaner. Den långsiktiga riktningen står som utgångspunkt för båda dessa styrdokument och årsmötet ska löpande kunna följa hur sektionen planerar och prioriterar verksamheten utifrån den långsiktiga riktningen.

Den långsiktiga riktningen gäller i tolv år och kan revideras under denna period om ett sådant förslag lyfts till årsmötet. De fyraåriga verksamhetsstrategierna följer också de fem övergripande strategiska målen beslutade av den internationella rörelsen, som också gäller i fyra år. Den långsiktiga riktningen följer således tre perioder av strategiska mål från den internationella rörelsen.

Verksamhetsplanen som tas fram varje år utifrån verksamhetsstrategin är en operativ plan för det dagliga arbetet. Den långsiktiga riktningen utgör även här utgångspunkt för planering, genomförande och utvärdering.

Illustrering av hur den långsiktiga riktningen hänger ihop med strategi och verksamhetsplan.

4. Långsiktig riktning för Amnesty 2016- 2027

Svenska sektionen av Amnesty International (hädanefter Amnesty i Sverige) är en demokratisk gräsrotsorganisation som ägs av medlemmarna. **Vi** utgör en del av en global rörelse av människorättsförsvarare och är en påverkansorganisation som **arbetar för att mänskliga rättigheter ska gälla alla, alltid**. Mänskliga rättigheter utgör grunden för allt arbete vi bedriver och största möjliga effekt för mänskliga rättigheter ska vara vägledande när vi väljer hur vi ska arbeta.

Den långsiktiga riktningen är antagen av årsmötet och är Amnesty i Sveriges gemensamma utgångspunkter som vägleder oss i hur vi prioriterar och planerar verksamheten.

***Kommentar:** Styrelsen bad sekretariatet att se på begreppet "vi" och om det syftar till den svenska rörelsen eller den internationella. Då det åsyftar den tidigare meningen där subjektet är "Amnesty i Sverige" står det tydligt att den är den svenska rörelsen som åsyftas.*

*Distriktet Kalmar/Kronoberg lyfter betydelsen av meningen " **arbetar för att mänskliga rättigheter ska gälla alla, alltid**". De ser det som viktigt att lyfta visionen och de föreslår att lyfta in hela visionen i inledningen. "Amnesty Internationals vision är en värld där varje människa åtnjuter alla de rättigheter som ingår i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna." Sekretariatet har sett på denna nya skrivning och gör bedömningen att inte lyfta in hela visionen utan föreslår istället att lyfta in en faktaruta med hela visionen i " Introduktion till den långsiktiga riktningen 2016-2027".*

Internationella rörelsen

- Amnesty i Sverige är en del av den globala rörelsen där vi lär av varandra. Vi följer de prioriteringar som görs i den internationella amnestyrörelsen, samtidigt som vi aktivt deltar och påverkar hela rörelsens utveckling.
- Amnesty i Sverige ~~prioriterar~~ **har** internationell solidaritet **som utgångspunkt** och arbetar mot allvarliga människorättskränkningar var de än sker i världen, så även i Sverige.

***Kommentar:** Språklig förändring gjord utifrån medskick på styrelsemötet i januari, se **markering** i punkt två*

Prioriteringar

- Amnesty i Sverige samlar den svenska rörelsen kring ett **mindre antal** frågor **där vi behöver reagera** för att bli effektiva i vårt påverkans- och opinionsarbete och upprätthåller samtidigt en bred MR- kompetens för att kunna reagera när så behövs. När vi väljer arbetsområden prioriterar vi de frågor där vi bedömer att vår röst är viktig och där vi kan påverka och bidra till den globala rörelsens gemensamt uppsatta mål.

- Amnesty i Sverige värnar sektionens möjlighet att långsiktigt bidra till arbetet för mänskliga rättigheter och strävar efter en balans och synergi mellan sektionens arbete i Sverige och vårt internationella arbete. Amnesty i Sverige är beredd att omfördela resurser från arbete i den svenska sektionen till den internationella verksamheten **amnestyrörelsens verksamhet** om vi bedömer att det gynnar arbetet för mänskliga rättigheter.

Kommentar: Språklig förändring utifrån medskick på styrelsens januarimöte. i punkt 1: "där vi behöver reagera" i punkt två "**amnestyrörelsens verksamhet**"

Distriktet Kalmar/Kronoberg föreslår en alternativ skrivning för det första punkten. Se nedan. Detta då man ville **ta bort "mindre"** i första meningen. Sekretariatet finner att föreslagen skrivning förändrar innebörden i riktningen och föreslår att skrivningen kvarstår alternativt att ändra "**mindre**" till "**ett fåtal**".

Alternativskrivning distriktet Kalmar/Kronoberg:

- "Amnesty i Sverige samlar den svenska rörelsen kring ett antal frågor där vi kan bli effektiva i vårt påverkans- och opinionsarbete. Vi upprätthåller samtidigt en bred MR-kompetens för att när så behövs kunna reagera på människorättskränkningar som inte tillhör den svenska sektionens prioriterade områden. När vi väljer arbetsområden prioriterar vi de frågor där vi bedömer att vår röst är viktig och där vi kan påverka och bidra till den globala rörelsens gemensamt uppsatta mål."

Påverkan och synlighet

- Amnesty i Sverige är en stark och **trovärdig** aktör för mänskliga rättigheter. Vi eftersträvar ett starkt genomslag i diskussionen om mänskliga rättigheter och en effektiv påverkan av beslutsfattare **baserad på kunskap**. Genom närvaro på en **mångfald av relevanta arenor** ökar vi kunskapen om mänskliga rättigheter och engagemanget för vårt arbete.

Kommentar: Vid styrelsens januarimöte diskuterades begreppet " **trovärdig**" det lyftes vad som är trovärdig kan skifta. Sekretariatet har sett över hur vi använder detta begrepp. En explicit målsättning med Amnestys kommunikation och även varumärke är att det ska vara " **trovärdigt**". Begreppet " **efterfrågad**" skulle kunna vara ett alternativ om styrelsen här vill se en förändring. Ändring utifrån styrelsens medskick i form av förtydligandet: " **på en mångfald av relevanta arenor**".

Distriktet Kalmar/Kronoberg föreslår en alternativ skrivning för det första punkten. Se nedan. Förslaget att lyfta in " **baserat på kunskap**" ser sekretariatet inte som nödvändigt för meningen, det blir ett förtydligande. När det gäller att ändra " **närvaro på relevanta arenor**" till " **närvaro på olika arenor**" minskar detta tydligheten och här föreslår sekretariatet att den ursprungliga skrivningen kvarstår.

Alternativskrivning distriktet Kalmar/Kronoberg:

- Amnesty i Sverige är en stark och **trovärdig** aktör för mänskliga rättigheter. Vi strävar efter ett starkt genomslag i diskussionen om mänskliga rättigheter och en effektiv påverkan av beslutsfattare **baserad på kunskap**. Genom en närvaro på olika arenor ökar vi kunskapen i samhället om mänskliga rättigheter och engagemanget för vårt arbete.

Medlemsdemokrati och aktivism

- Amnesty i Sverige skapar förutsättningar för gemensamt **ägandeskap** av organisationen för alla medlemmar som vill delta. Vi bedriver proaktivt arbete för att stärka och utveckla former för medbestämmande och transparens.
- Amnesty i Sverige tar tillvara aktivisters engagemang och kunskaper inom hela organisationens bredd och bygger **aktivismen** på tillit, delaktighet och gemensamt ansvar. Vi har en bredd av olika engagemangsformer och vi fokuserar särskilt på att vidareutveckla och stärka aktivisternas roll inom påverkansarbetet

Kommentarer:

Termen "**ägandeskap**" har lyfts av flera distrikt som något de inte är vana vid spårkligt. Sekretariatet har sett på alternativt språkbruk men funnit att "ägandeskap" är den term som bäst uttrycker vad riktningen vill förmedla budskapsmässigt.

Exempel 1: Grupp 123 Stockholm/Norrmalm vill byta ut begreppet "**ägandeskap**" och föreslår "Genom lyhördhet gentemot medlemmarna borgar Svenska Amnesty för att det finns förutsättningar för alla att delta"

Exempel 2: Distriktet Kalmar/Kronoberg föreslår "Amnesty i Sverige skapar förutsättningar för en demokratisk organisation där alla medlemmar som vill kan delta. Vi bedriver aktivt arbete för att stärka och utveckla former för medbestämmande och transparens."

Punkt två gällande aktivister kommenteras av grupp 141 och de föreslår nedan alternativskrivning. Sekretariatet bedömer att skrivningen tappar bort fokus på den bredare **aktivismen** och lyfter fram grupperna på ett sätt som inte gör sig bra i den långsiktiga riktningen.

- "Amnesty i Sverige stödjer grupper runtom i landet så att gruppmedlemmarnas engagemang, erfarenheter och kunskaper tillvaratas och deras aktiviteter utmynnar i ett breddat och fördjupat påverkansarbete för att stärka de mänskliga rättigheterna."

Mångfald

- Amnesty i Sveriges arbete **aktivt** för att vara en tillgänglig och inkluderande organisation och **detta genomsyrar hela vår verksamhet**. Vi arbetar **aktivt** för att **möjliggöra** ~~riva hinder~~ så att alla som vill arbeta för mänskliga rättigheter ska kunna göra det i vår sektion.

Kommentar: Här har hela punkten ändrats utifrån det förslag som styrelsen tog fram på januarimötet. Se ändringar genom **markeringar** i texten

Inspel från flera distrikt att beskrivningen "**att riva hinder**" inte är den bästa. Man lyfter att man hellre vill se termen "**möjliggöra**".

Mobilisering

- Amnesty i Sverige bidrar till att stärka det globala arbetet för mänskliga rättigheter genom att vara många som står upp för mänskliga rättigheter samt genom att värna **tillväxten** i Sverige. Vi mobiliserar människor som ger av sin tid och/eller pengar och ser att engagemang oavsett form är en förutsättning för att bygga en större och starkare rörelse.

Kommentar: Distriktet Kalmar/Kronoberg föreslår en alternativ skrivning "...står upp för mänskliga rättigheter. Vi arbetar för att organisationen ska växa i Sverige. Vi mobiliserar människor..."

då man reagerade på ordet **tillväxt**. Sekretariatet gör bedömningen att "tillväxt i form av tid och/eller pengar är tydligare än "**organisationen ska växa**".

BILAGA 1. Omvärldsanalyser

Inledning till omvärldsanalyser

Inför konsultationsprocessen med rörelsen i arbetet med den långsiktiga riktningen togs det under 2015 fram sex stycken omvärldsanalyser. Syftet med analyserna är att belysa viktiga perspektiv och kan vara av värde att läsa för att få en djupare förståelse för den föreslagna långsiktiga riktningen. Styrelsen identifierade initialt fyra vägvalfrågor som var viktiga för den svenska sektionen i arbetet de närmaste 12 åren. Sekretariatet har utarbetat omvärldsanalyser för dessa frågor. Två områden som inte utgör vägvalfrågor men som blir viktiga i åren som kommer togs det också fram omvärldsanalyser för. Detta för att skapa en tydlig kunskapsbas och nulägesanalys. Varje omvärldsanalys är cirka tre sidor och är en kunskapsbas för den långsiktiga riktningen.

Fyra vägvalfrågor

- Lokal relevans
- Prioritering
- Medlemsdemokrati
- Aktivism

Utöver våra fyra vägval finns ytterligare två omvärldsanalyser i syfte att bredda perspektiven med sikte på framtiden.

- Tillväxt
- Megatrender

Lokal relevans

Amnestys sektioner fokuserar främst på att arbeta mot människorättskränkningar som sker i andra länder. När det är möjligt, gör svenska sektionen kopplingar mellan globala och lokala frågor. Svenska sektionen arbetar även en hel del med lokala MR-frågor, det vill säga MR-kränkningar som sker i Sverige.

Definition och exempel

“Lokal relevans” definieras i *How can an AI entity be locally relevant to achieve human rights impact?* och sammanfattas här på svenska:

Lokalt relevant arbete är strategiskt inriktat på mänskliga rättigheter, utförs av en sektion eller struktur och ingår i rörelsens överenskomna prioriteringar, tillför värde och bidrar till förbättringar i situationen för de mänskliga rättigheterna och bedrivs ofta i samarbete/samverkan med andra (t.ex. drabbade individer och samhällen, lokala organisationer eller föreningar).

Lokalt relevant arbete kan täcka en rad insatser som länkar inhemska intressen till en regional eller global prioritet. Några exempel:

- arbete med ett lands vapenexport samtidigt som sektionen kräver ett globalt vapenhandelsavtal.

- lobbyarbete på svenska politiker för att få dem att agera i internationella fora som EU, FN etc.

Lokalt relevant arbete kan även omfatta situationen för de mänskliga rättigheter i det egna landet. Några exempel:

- reaktivt arbete såsom att uttala sig om en aktuell händelse i det egna landet (t. ex. romer i Sverige, samers rättigheter, situationen i svenska häkten)
- arbete med frågor rörande asyl och migration inklusive stöd till asylsökande
- en utredning om en MR-fråga i det egna landet och som är i linje med globala eller regionala prioriteringar
- en planerad kampanj, t.ex. svenska sektionens eget utredningsarbete, rapporter, påverkansarbete och aktivism inom kampanjen Stoppa våldet mot kvinnor.

Fler lokala frågor som rör svenska förhållanden 2027?

Även om svenska sektionen faktiskt arbetar i olika grader med lokalt relevanta frågor är det arbetet inte alltid synligt. Vi arbetar även med internationella frågor utan att arbeta med liknande situationer i Sverige. Det finns även många frågor som rör mänskliga rättigheter i Sverige som vi inte arbetar med.

Medlemsrörelsen ska nu besvara frågan huruvida den svenska sektionen ska arbeta med fler lokala frågor som rör svenska förhållanden.

Identifiera behoven

Mindre lokalt relevant arbete kan innebära att Amnestys trovärdighet ifrågasätts om vi arbetar med kränkningar i andra länder, men inte har ett synligt arbete på liknande frågor och kränkningar som sker i Sverige. Å andra sidan kan vi uppfattas som mer politiserade om vi ger oss in i den svenska debatten.

Skulle svenska Amnesty bestämma att utöka sitt lokala arbete behöver innebörden definieras i mer detalj eftersom det finns en skala av olika insatser som omfattas av begreppet. Det är även nödvändigt med en kartläggning av det som redan görs samt en studie för att definiera vilka frågor som skulle vara mest relevanta för just Amnesty att arbeta med, var behoven finns och vad Amnesty kan bidra med, det vill säga vad vi har för mervärde, var vi har mest potential att förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna.

Amnesty Internationals stadgar

Enligt Amnesty Internationals stadgar ska Amnesty arbeta enligt följande principer: internationell solidaritet, effektivt agerande för drabbade individer, global täckning, de mänskliga rättigheternas allmängiltighet och odelbarhet, opartiskhet och oberoende samt demokrati och ömsesidig respekt. De allra grövsta MR-kränkningarna sker ofta i länder utan Amnestynärvaro. Om många sektioner lägger allt för mycket resurser på lokalt arbete kan det försvåra Amnestys möjlighet att följa principen om internationell solidaritet.

Resurser

Att proaktivt bedriva ett arbete på eget land, med utredningar av MR-kränkningar i Sverige, är resursintensivt och kräver speciell kompetens. Att skapa kontakter, bygga samarbeten och bilda förtroende hos grupper vars mänskliga rättigheter kränks tar tid. Dessutom måste allt arbete på eget land, inklusive insamling av fakta, utredningar eller analys av MR-situationen, enskilda fall eller policyer i det egna landet godkännas av IS (Internationella sekretariatet). Ett MR-arbete på eget land med egna, av IS-godkända utredningar, kan innebära att flera specialister måste anställas t.ex. folkrättsjurister, utredare osv. Eftersom vi har begränsade resurser kan det i sin tur innebära att andra delar av verksamheten prioriteras bort.

Ett IS-godkännande behövs däremot inte vid reaktivt arbete, kommentarer på situationen i det egna landet när IS redan har en policy, vid asylärenden, remissvar, debattartiklar och dylikt. Det innebär att ett ökat lokalt relevant arbete som är mer reaktivt och kopplar globala frågor till den svenska kontexten skulle ha mindre påverkan på sektionens resursfördelning.

Andra sektioner och aktörer

Amnesty Danmark har ökat sitt arbete på eget land på olika sätt de senaste åren. De har exempelvis tagit fram en utredning om polisbrutalitet tillsammans med IS, vilket tog två år, och uppnådde konkreta lagändringar. Ibland har de inlett mindre undersökningar för att utforska andra frågor, men det har inte alltid lett till konkret verksamhet eftersom kränkningarna inte ansågs vara tillräckligt allvariga. Det finns en roll för aktivister när det anses leda till förändringar i frågan men inte per automatik. AIDK vill bli bättre på att kommunicera det de gör, för att ge synlighet till mer dolda delar av verksamheten såsom lobby.

En annan MR-organisation i Sverige, med ambition att bli Sveriges största MR-organisation, har enligt egen utsago, både blivit bättre på att kommunicera det de gör på eget land, men har även ökat sitt arbete på MR-kränkningar som sker i Sverige. Organisationen har satsat på att bli en expertorganisation, vilket har inneburit rekryteringar av MR-jurister och andra experter. De menar att satsningen på Sverige inte kommer att ske på bekostnad av internationellt arbete, delvis för att de redan idag arbetar selektivt med globala frågor, men också eftersom de räknar med att växa tillräckligt mycket för att ha resurser för båda delarna.

Medlemsrörelsen

Aktivister, med få undantag som exempelvis flykting- och migrationssamordnarna, är i dagsläget inte involverade i arbete på eget land. Det kan finnas flera anledningar, exempelvis att det handlar om lobbyarbete, remisskrivande eller reaktivt arbete. Ytterligare en anledning är att det ofta rör sig om frågor och områden där vi sällan har färdiga policyer utan måste tolka situationen utifrån mer generella folkrättsliga/MR-kontexter. Att arbeta på eget land kan innebära skarpare ställningstagande och att organisationen blir mer kontroversiell på hemmaplan. Det kan leda till ökat engagemang och ökad lojalitet hos vissa givare och medlemmar, men kan avskräcka andra.

Påverkan

Möjligheten att påverka opinion och politiska beslut är större ju närmare beslutsfattarna man kommer. Den internationella utvärderingen av SVAW-kampanjen (2010) visade att sektionerna som arbetade på eget land uppnådde fler resultat, det vill säga förändring i policy, attityder och ansvarsutkrävande. Det är även lättare att följa upp och redovisa resultat när förändringarna sker i det egna landet, jämfört med när man bidrar till internationellt arbete.

Synlighet

Synligheten kan öka som ett resultat av lokalt relevant arbete eftersom svensk media är mer intresserad av frågor med svensk koppling och det även berör fler människor i Sverige. Att vara mer relevanta för svenska förhållanden kan öka Amnestys synlighet, vilket i sin tur kan få positiva effekter såsom ökade intäkter. Men graden av synlighet beror däremot på hur man väljer att arbeta med frågorna. Om syftet är att synas, kan reaktivt arbete på eget land vara en framkomlig väg. Att nå förändring i vissa frågor kan däremot även kräva att man arbetar med andra metoder, exempelvis genom lobbyarbete.

Sammanfattning:

- Idag fokuserar svenska Amnesty på MR-kränkningar som sker i andra länder, men utför även lokalt relevant arbete på olika sätt.

- ❑ Oavsett om rörelsen vill se mer eller mindre lokalt relevant arbete, måste begreppet definieras i mer detalj eftersom det kan innebära en mängd olika insatser och kommer att påverka användningen av Amnestys resurser på olika sätt.
- ❑ Svenska Amnesty ska sträva efter att uppnå viktiga förbättringar för de mänskliga rättigheterna vilket innebär att Amnesty måste beakta var MR-behovet finns, vilket arbete som redan utförs av andra MR-organisationer, hur medlemsrörelsen kommer in i MR-arbetet och hur organisationens tillväxt påverkas.

Prioritering

2009 bestämde rörelsen att Amnesty måste prioritera våra begränsade resurser på ett effektivt sätt. Det har lett till att svenska sektionen tagit fram prioriteringsdokument och lagt mer resurser på det prioriterade arbetet. Men vi arbetar fortfarande med många frågor, många länder och många individer.

Vad ska vi prioritera 2027?

Som organisation förväntas vi kunna svara och reagera på de flesta typer av människorättskränkningar som sker i världen. Men att arbeta med många olika frågor innebär att vi enbart kan göra lite på varje fråga. Risken finns att verksamheten blir ineffektiv och inte leder till de förändringar vi strävar efter. Att å andra sidan fokusera mer djupgående på ett fåtal frågor skulle kunna leda till bättre genomslag samtidigt som det kan finnas en risk för att upparbetad kunskap utarmas inom sektionen och att vi upplevs som en smal MR-organisation. Medlemsrörelsen ska nu besvara frågan huruvida den svenska sektionen ska fokusera på färre MR-frågor mer djupgående eller fler MR-frågor mer övergripande.

Internationella ramar

En viss grad av prioritering har alltså redan skett. Frågan är om svenska Amnesty ska prioritera ytterligare. Den svåra frågan är vad och hur mycket som i så fall ska prioriteras bort. Det finns vissa ramar som varje sektion måste förhålla sig till. Sedan rörelsen 2007 beslutade om "Full Spectrum approach" ska Amnesty arbeta mot grova kränkningar av alla mänskliga rättigheter. Det betyder dock inte att varje sektion aktivt måste arbeta med alla mänskliga rättigheter, men vi skulle inte heller kunna göra som exempelvis Civil Rights Defenders som enbart fokuserar på de medborgerliga och politiska rättigheterna. Sektioner måste prioritera att arbeta med de strategiska målen och aktivt delta i 2-3 globala kampanjer per år och även kunna reagera vid globala kriser. Utöver detta finns det inga större begränsningar för ekonomiskt oberoende sektioner att prioritera verksamheten som de vill.

Amnesty i Sverige

Många delar av verksamheten är uppbyggd kring att sektionen haft en bredd i sitt MR-arbete. Sektionens kommunikationsarbete, utbildningsarbete, och arbete gentemot högskolor, universitet, journalister, myndigheter och departement bygger i dagsläget på att sektionen kan uttala sig i en mängd olika MR-frågor. Det finns många förväntningar på organisationen och frågan är huruvida och i vilken utsträckning de externa förväntningarna har styrt hur sektionen prioriterar. Att arbeta med enbart några enskilda frågor kan innebära att Amnesty slutar bli organisationen som många vänder sig till för information. I längden kan det även innebära att Amnesty förknippas med dessa sakfrågor och inte med mänskliga rättigheter i stort.

Det är svårare att redovisa resultat och effekt av ett arbete som går ut på att dela med sig av kunskap för att opinionsbilda och få människor /politiker/myndigheter att agera. Detta handlar inte enbart om

redovisningskrav utan i vilken mån Amnesty i Sverige bidrar till en förbättrad situation för de mänskliga rättigheterna. Det kan finnas resurseffektiva sätt att bibehålla en viss service, exempelvis genom att prioritera vissa målgrupper såsom journalister, UD m. fl. Det kan även finnas skillnader i hur vi hanterar prioriteringar vad gäller vårt proaktiva arbete kontra vårt reaktiva arbete, det vill säga att man har snävare prioriteringar i de frågorna man driver proaktivt, eftersom de tar mer resurser. Tydliga ramar kommer att behövas så att alla i svenska Amnesty har en gemensam bild av *vad* och *hur* vi prioriterar.

Synlighet

Om vi ska sträva efter ökad synlighet skulle man kunna prioritera fall och frågor som ligger i tiden och är populära. Enligt forskaren Lisen Selander får blixttaktioner som fått medial uppmärksamhet, är geografiskt nära och handlar om grova kränkningar betydligt fler underskrifter än andra. Att starkt prioritera frågor som ökar Amnestys synlighet riskerar att förvandla oss till en populistisk organisation. Att däremot prioritera få frågor som inte ligger i tiden och inte vara aktiva i frågor som intresserar allmänheten riskerar att göra oss osynliga. Men om vi lyckas lyfta våra frågor och sätta agendan kan vi få ännu mer synlighet.

Påverkan

De förändringar Amnesty strävar efter tar ofta lång tid. Att arbeta mer djupgående med färre frågor kan leda till ett långsiktigt och uthålligt arbete där vi inte släpper en fråga för att springa på nästa boll, utan fortsätter tills önskad effekt uppnås. I Amnestys beslut från 2009 står att "*vår analys säger oss att vi kan ha mer effekt genom att fokusera på färre prioriteringar*". Det skulle tyda på att Amnesty bör arbeta med färre men mer djupgående frågor.

Men Amnesty ska också snabbt kunna reagera på kriser och anpassa sig till en föränderlig värld. Om sektionen specialiserar sig på färre frågor är risken att vi saknar bredare MR-kunskaper och kompetens för att kunna vara flexibla när det behövs, arbeta reaktivt, eller jobbar med bortglömda länder och fall.

Andra sektioner och aktörer

Amnesty Danmark började ett prioriteringsarbete 2008. Arbetet gäller främst kampanjer, aktivism och individarbete. Där läggs resurser på få prioriterade frågor. AIDK arbetar med tre kampanjtoppar per år och erbjuder alla aktiva som vill engagera sig att arbeta med dessa globala kampanjer, vilket liknar mycket hur svenska sektionen arbetar. En markant skillnad är AIDKs arbete med individfall. Enbart 20 grupper arbetar med individfall. AIDK har lagt mindre resurser på IAR arbete, och har ett begränsat antal fall som grupperna kan arbeta med. Däremot arbetar AIDKs media- och policyavdelningar bredare och med flera frågor.

Sektionen valde bort länder och frågor där Danmark inte hade någon koppling, och där det inte fanns möjlighet att påverka danska aktörer för att förbättra situationen i dessa frågor och länder. Några grupper lämnade då organisationen. Det blev lättare att samla kraft bakom färre frågor och länder samtidigt som sektionen professionaliserades och aktivism gick ut på att samla in många underskrifter. Sektionen vill nu hitta en bra balans och skapa förutsättningar för ett långsiktigt och kvalificerat engagemang från aktivisterna.

På frågan om hur de prioriterar svarar en annan MR-organisation i Sverige att de är väldigt selektiva och uttalar sig enbart i frågor där de har kompetens i Sverige. De går alltså inte ut med alla rapporter som fältkontoren producerar.

Medlemsrörelsen

Att arbeta med färre frågor, vilket ger långsiktighet och fördjupning, kan innebära ett mer uthålligt och kvalitativt arbete för våra aktivister. Detta kan öka engagemanget. Däremot, riskerar Amnesty att tappa engagerade aktivister om just deras hjärtefrågor skärs bort från verksamheten. Det blir även svårare att ge service till grupper som arbetar med frågor utanför sektionens prioriteringar, vilket kan leda till att vissa grupper istället arbetar med de prioriterade frågorna, men kan även leda till att vissa grupper lägger ned.

Sammanfattning:

- ❑ Svenska sektionen har gjort vissa prioriteringar, men arbetar fortfarande med många frågor, länder och individer.
- ❑ Internationella rörelsen tror att fokus på färre prioriteringar leder till mer effektivt arbete för de mänskliga rättigheterna.
- ❑ En stor utmaning med prioriteringsarbete är att välja bort frågor och behålla den breda kompetensen för att kunna arbeta reaktivt och behålla bra service till intressenter.

Medlemsdemokrati

Medlemsdemokratin är en av Amnestys heliga kor. Under åren har den diskuterats vid flera tillfällen under olika former. Utgångspunkten har inte varit om vi ska ha medlemsdemokrati, utan snarare hur den ska utformas och stärkas.

Vår medlemsdemokrati 2027?

I Amnesty har antalet medlemmar ökat, medan andelen medlemmar som deltar på våra årsmöten minskat. Den absoluta majoriteten av de som väljer att stödja Amnesty gör det utan att engagera sig i de demokratiska processerna, oavsett om de är medlemmar eller givare. Denna utveckling strider mot vår självbild att vara en medlemsstyrd organisation. Vi har en medlemsdemokrati som inte leder till ett faktiskt medlemsinflytande. Detta väcker både frågan vilket syfte som vår medlemsdemokrati ska ha och vad vi vill göra med den. Medlemsrörelsen ska nu besvara frågan hur vi vill att medlemsdemokratin ska se ut i svenska Amnesty 2027.

Medlemskap i förändring

I den starka svenska folkrörelsetraditionen har medlemskapet haft en särställning jämfört med i många andra länder. Denna syn har varit starkt kopplad till samhällsnytta, där folkrörelserna varit ett sätt att göra sin röst hörd och utgjort en sorts demokratiskola. Medlemskapet har av många setts som en förutsättning för folkrörelsens själva existens och ett aktivt engagemang. I svensk och skandinavisk folkrörelsetradition finns en stark koppling mellan att göra insatser, vara medlem och få möjlighet till inflytande genom demokratiska beslutsprocesser.

Samtidigt är en av de största trenderna de senaste 20 åren att medlemskap i organisationer stadigt minskar, trots att det ideella engagemanget är konstant och på senare år till och med har ökat. Men medlemstappet som många organisationer upplever - till skillnad från Amnesty - leder inte automatiskt till minskad aktivism. Människor är fortfarande aktiva och stödjer den ideella verksamhet man tror på, utan att engagemanget alltid knyts till ett medlemskap. I Sverige är till exempel över hälften av befolkningen ideellt engagerad.

Utöver möjligheten att påverka organisationens utveckling, är det inte mycket som återstår av det traditionella medlemskapet. Det är en utveckling som skett i många organisationer, även i Amnesty, i takt med att möjligheten att stödja en organisation ekonomiskt eller som aktiv inte längre förutsätter medlemskap.

Inga entydiga svar finns kring huruvida denna förändrade syn på medlemskap i förhållande till engagemang är en samhällsutveckling som kommer utifrån, eller om det är en utveckling som drivs på av oss själva som

organisationer. Klart är i alla fall att ett minskat antal medlemmar leder till andra villkor för interndemokratin och det är viktigt att ta ställning till om vi ser utvecklingen som ett hot eller en möjlighet.

Idag är det ömsesidiga beroendet mellan organisationer och dess medlemmar inte lika starkt som tidigare. Den ideella sektorn går mot ökad individualism och sekularisering. Människor vill engagera och organisera sig på nya sätt, där ideellt arbete blir mindre regelbundet och påverkas alltmer av förändringar på arbetsmarknaden. Lojaliteten är svagare bland medlemmarna och utbudet av nischade organisationer erbjuder fler valmöjligheter. Etablerade organisationer anpassar i vissa fall medlemskapet till att likna en kundrelation. En missnöjd medlem valde oftare förr att försöka påverka organisationen i en annan riktning. Idag väljer medlemmen istället att gå ur för att markera sitt missnöje.

Förtroendevalda

När interndemokratin debatteras pratas ofta om medlemmar i allmänhet och mindre om styrelsen och andra förtroendevalda. Båda dessa grupper utför den största delen av allt ideellt arbete enligt en av få undersökningar som gjorts på området. Många förtroendevalda upplever att kraven på dem och deras uppdrag ökar, vilket även Amnesty styrelse uttryckt. Å andra sidan uppger 27 procent bland frivilliga som deltog i Volontärbyråns undersökning att de är beredda att ta ett styrelseuppdrag. Trots detta anses vissa uppgifter särskilt svåra att rekrytera frivilliga till, det handlar främst om organisationsledare, kassörs- och ordförandeposter. Däremot är det lättare att rekrytera frivilliga ledare för aktivitetsuppdrag och punktinsatser. Tolkningen är att ett föreningsengagemang på organisationsnivå ger förhållandevis lägre belöningar jämfört med engagemanget som aktivitetsledare.

Den typiske förtroendevalda är mitt i livet, har barn och arbetar heltid. Men även pensionärers möjlighet och lust att lägga tid på förtroendeuppdrag tycks öka. Samtidigt spås unga få svårare att komma in som förtroendevalda, vilket medför risk för ålderssegregerade organisationer. Underskottet av etnisk mångfald som finns i många organisationer kan vara ett tecken på att den traditionella organisationsformen inte intresserar personer som saknar erfarenhet av svensk föreningstradition.

Ytterligare en trend visar att medlemmar i större utsträckning än tidigare sätter sina egna intressen framför organisationens behov. Förtroendevalda som driver sin egen agenda beskrivs ibland som "enfrågeledamöter". Ökade samhällskrav på ideella organisationer från deras medlemmar och givare bidrar till att förtroendevalda upplever ett ökat behov av att ta in kompetens från näringslivet. En studie visar att förtroendevalda i högre grad än tidigare är förvaltare med formellt ansvar, medan det är de anställda som kommit att ha den reella makten.

Styrning av Amnesty internationellt

I de nationella och internationella stadgarna fastslås att Amnesty är en medlemsbaserad rörelse och att demokrati är ett av våra kärnvärden. Formerna för styrningen definieras i "Core Standards", men beskrivs inte i våra stadgar. Det finns alltså olika vägval givet ramarna för hur vår medlemsbaserade rörelse kan utformas utifrån svenska sektionens syfte och mål.

Internationellt styrs Amnesty av en styrelse som tillsätts genom demokratiska val vid internationella rådsmötet ICM (International Council Meeting). På ICM fattas många av de stora besluten efter omfattande konsultationer med hela medlemsrörelsen. Det är allt oftare under konsultationerna som många frågor avgörs. Hur våra medlemmar involveras i den internationella rörelsen för att kunna påverka i avgörande frågor är en utmaning för framtiden.

Demokrati i Amnesty svenska sektionen

Svenska Amnesty tillämpar sedan starten 1964 ett direktdemokratiskt system. Det innebär att en medlem har en röst. Diskussionerna om demokrati inom svenska Amnesty har genom åren fokuserat på formerna för det demokratiska utövandet, med årsmötet i centrum. Exempelvis har en övergång till representativ

demokrati diskuterats regelbundet, senast vid årsmötet 2010. Den senaste demokratiutredningen från 2012 menar att representativ demokrati borde undersökas, men ansåg inte att det fanns färdiga organisatoriska strukturer för att införa ett sådant system. År 2015 testades onlineval för första gången när förtroendevalda skulle väljas. Det har också prövats olika modeller för hur ofta årsmöten bör hållas, under en period behandlades t ex motioner och förslag vartannat år och däremellan hölls en så kallad MR-konferens.

Bakom diskussionerna om formerna råder oenighet om varför vi ska ha medlemsdemokrati.

Demokratiutredningen ansåg till exempel att demokratin (liksom medlemmarna) inte var ett självändamål utan ett medel för att uppnå våra MR-mål. I ett underlag som sekretariatet tog fram om Amnesty 2027, som styrelsen diskuterat, beskrivs istället demokrati som ett egenvärde. Att ta ställning till om medlemsdemokrati är ett egenvärde eller ett medel får stor betydelse för hur vi formulerar mål och strategier.

Om vår demokrati har ett *egenvärde* är det viktigt att fastslå vad det värdet är. Att medlemsdemokratin har ett egenvärde utesluter inte att den också bidrar till våra mål. Men skillnaden blir att den *inte måste det*. Som yttersta konsekvens innebär detta att vi behöver satsa resurser på demokratin, i alla lägen, även om det inte bidrar till att uppfylla våra mål, eller till och med skulle motverka dem.

Om vi istället ser medlemsdemokratin som ett *medel mot ett mål* ställs demokratins utformning på sin spets. Svenska sektionen behöver ifrågasätta om medlemsdemokratin på ett tillfredsställande bidrar till att uppnå våra mål eller om nuvarande utformning ska omprövas. Som yttersta konsekvens innebär detta att medlemsdemokratin kan komma att prioriteras bort om den bedöms stå i vägen för att kunna uppnå våra övergripande mål. Det skulle emellertid krävas ett resurskrävande arbete från den svenska sektionen att arbeta för en förändring av Core Standards och kanske även av de internationella stadgarna. Som medlemsrörelse gäller det att hitta en balans mellan vår identitet, vår vilja och pragmatiska ställningstaganden utifrån vår historia, styrdokument och omvärld.

Sammanfattning:

- Medlemstappet som många organisationer upplever - till skillnad från Amnesty - leder inte automatiskt till minskad aktivism. Människor är fortfarande aktiva och stödjer den ideella verksamhet man tror på, utan att engagemanget alltid knyts till ett medlemskap.
- Diskussionerna om demokrati inom svenska Amnesty har genom åren fokuserat på formerna för det demokratiska utövandet, med årsmötet i centrum.
- Att ta ställning till om medlemsdemokrati är ett egenvärde eller ett medel får stor betydelse för hur vi formulerar mål och strategier.

Aktivism

Aktivism utgör en central del av Amnestys kampanjarbete. Aktivismen är mobiliserande, sprider information, ger en röst och ett ansikte åt organisationen. Aktivister och aktivism har inget egenvärde utan är ett medel för att uppnå de förändringar i människors liv som organisationen vill åstadkomma

Definition

Amnestys syn på aktivism varierar mellan olika sektioner, men brukar internationellt definieras som "individer, grupper, samhällen och nätverk som agerar för att uppnå förändringar för mänskliga rättigheter". Många sektioner skiljer mellan de som arrangerar aktiviteter och de som skriver under aktioner. I svenska sektionen räknar vi vissa av dessa som aktivister och andra inte. Vi brukar dela in aktivister efter gruppanslutna aktivister (arbets- ungdoms- special- och förvarsgruppsaktiva), sms-aktivister, agera-på-egen-hand-aktivister och samordnare. Dessutom räknas personer som agerar på webben i viss mån som aktivister .

Hur ska aktivismen se ut 2027?

Amnesty har gått från att vara en organisation med gruppen som den organisatoriska basen till att vara en organisation med en stor bredd av metoder och former för organisering. Ett starkt engagemang hänger ihop med en stark lojalitet och identifikation med organisationen. I svenska sektionen har antalet medlemmar ökat. Det ger oss ökad ekonomisk tillväxt, men detta behöver inte gå hand i hand med stärkt traditionell aktivism. Medlemsrörelsen ska nu besvara frågan hur vi vill att aktivismen ska se ut i svenska Amnesty 2027.

Amnesty globalt

Vid en global undersökning av Amnestys aktivism som gjordes 2014 framkom stora skillnader i vad de olika sektionerna ansåg vara deras styrka med avseende på aktivism. Svenska sektionen var en av två som angav lokal aktivism och inte mindre än sju sektioner svarade att den digitala aktivismen utgjorde deras styrka. Vi har gått från att sektionerna, och till viss del grupperna, själva gjorde prioriteringar och valde arbetssätt, till att i högre utsträckning bli en central- och målstyrd organisation - one Amnesty. Samtidigt som vi breddat både vad vi arbetar med, och metoderna för hur vi gör, har vi också ambitionen att vara en global organisation med gemensamma mål, uttryck och identiteter.

Aktivism i svenska sektionen

Mycket har hänt med aktivismen i svenska sektionen sedan vår start 1964. När Amnesty etablerade sig i Sverige var ett medlemskap detsamma som att vara aktivist. Då fanns det 50 medlemmar och 10 arbetsgrupper. Idag har sektionen över 100 000 medlemmar och drygt 200 grupper (inkl ungdomsgrupper). Hos organisationer som Bris och Röda korset framträder ett liknande mönster. Under de senaste fem åren har antalet människor som varje månad ger pengar till Röda korset fördubblats, samtidigt som antalet traditionella medlemskap halverats.

Från början arbetade grupperna självständigt med individfall och tog stort ansvar för både organisationen och påverkansarbetet. Gruppernas ekonomiska bidrag utgjorde också en viktig del av sektionens ekonomi. Idag arbetar många grupper framför allt utåtriktat och inom ramen för de globala kampanjerna, även om individfallen för många fortfarande utgör basen för arbetet i gruppen. Ungefär hälften av arbetsgrupperna har egen ekonomi och även om de flesta samlar in pengar utgör gruppernas bidrag en mycket liten del av sektionens ekonomi. Många grupper är också beroende av stöd (utbildning, handledning, ekonomiska resurser och material) från sekretariatet. Den tekniska utvecklingen har möjliggjort aktivism på nya sätt. Svenska sektionen har 3300 sms-aktivister och antalet underskrifter på webben var 45 000 år 2014. Under 2013 utvecklades aktionsformen "Agera på egen hand", som innebär att vem som helst kan beställa kampanjmaterial som skickas hem med post. Cirka 120 personer/gång, 4 ggr/år beställer dessa.

Fräscha pensionärer och nya svenskar

Förändrad demografi ger nya möjligheter och utmaningar för aktivism. Antalet ungdomar minskade under 2010-talet och nådde rekordlåga nivåer 2014 för att därefter åter växa i antal. Gruppen pensionärer ökar i antal och förväntas utgöra en fjärdedel av Sveriges medborgare i mitten av 2020-talet. Om 20 år har andelen medborgare 80-plus nära nog fördubblats och Sveriges befolkning har sedan länge passerat 10-miljonersgränsen. Pensionärerna blir både fler och friskare. Det blir samtidigt hårdare konkurrens om de ungas fritid. Sverige är idag också det land i EU som har den snabbaste urbaniseringstakten, vilket kan

få konsekvenser för hur man väljer att engagera sig. Idag har drygt 15 procent av Sveriges befolkning utländsk bakgrund och fram till år 2020 beräknas denna siffra öka till omkring 20-25 procent.

Internationellt finns ett starkt ungdomsfokus i Amnesty och den svenska sektionen har under de senare åren utvecklat ungdomsarbetet. Skolan är en intressant plats där vi med relativt små resurser kan åstadkomma hög aktivitet genom att utbilda om mänskliga rättigheter. Amnesty har många äldre i våra grupper idag, men gruppen "pigga pensionärer" är en grupp som vi i dagsläget inte når ut till i den utsträckning vi kanske skulle kunna. Trots att vi haft satsningar på mångfald råder uppfattningen att svenska sektionen är relativt homogen avseende etnisk och social bakgrund. Detta lyfts av både anställda och medlemmar som ett problem, men också som ett potentiellt område att växa och bli bättre på.

Ny teknik - nytt engagemang

Datorn och smarta mobiltelefoner är en del av livet och för många ett naturligt sätt att umgås. Det är inte bara en arena för nya nätverk utan också en möjlighet att uttrycka värderingar och stärka bilden av sig själv. Behovet att profilera det egna jaget via social media gör det än viktigare för frivilligorganisationer att finnas i nya mediekkanaler, oavsett vilka de är, vilket återigen handlar om att synas i bruset.

Forskning har visat att det stora engagemang som sker i digitala medier till stor del utgörs av personer som även har ett annat ideellt engagemang och att endast 4 procent är engagerade på nätet. Troligtvis förstärker de här två formerna av engagemang varandra genom att nätaktivismen skapar kontaktyta mot det traditionella engagemanget och de redan engagerade sprider aktivism via nätet. En mottrend mot den ökade digitaliseringen är ett ökat användande av "dumb phones" - restauranger där man lämnar in sin telefon i garderoben - och caféer där man uttryckligen inte har wifi "för här umgås vi".

Den nya tekniken innebär att det är lättare att engagera sig, men också lättare att skifta fokus i sitt engagemang. Det är låga trösklar för dem som engagerar sig digitalt utan inläsningseffekt – att man går med i en organisation och är den trogen. Snarare kanske man väljer sitt engagemang baserat på en fråga. Enligt forskaren Lisen Selander är det inte engagemanget i sig som är svårt. Utmaningen ligger i att skapa ett långsiktigt engagemang när den digitala miljön samtidigt erbjuder snabba skiftningar.

"What's in it for me"

Medborgarens krav på föreningar, företag och myndigheter växer i samma takt som människors behov av självförverkligande ökar. Den ökande individualismen tycks ha nått särskilt långt i Sverige vilket kan innebära att det ideella engagemanget i större utsträckning kanaliseras i andra former än de som erbjuds i de traditionella folkrörelserna. Det frivilliga arbetet förväntas "ge något" och kännas angeläget. Man vill se resultat och vara med när saker händer. De frivilliga kräver också mer - ökad framförhållning, tydliga ramar och ökat ansvar. Många vill att deras kompetens används och vill bidra med det de själva tycker är roligt eller är bra på. Engagemanget karaktäriseras av kortare och mer tillfälliga insatser. Många vill engagera sig i en fråga och de frivilliga beskriver en rädsla för att bli bunden vid en uppgift.

Andelen vuxna i befolkningen som arbetar ideellt i någon form har varit förhållandevis stabilt sedan 1992. Ungefär varannan person uppger i en nationell befolkningsstudie att de arbetar ideellt. I den senaste undersökningen frågade forskarna om människor arbetar ideellt kontinuerligt eller gör enstaka insatser. Av dem som arbetar ideellt uppgav 61 procent att det ideella arbetet skedde vid ett eller några tillfällen om året. Det skulle möjligen kunna förklaras med att civilsamhället har förändrats och att traditionella föreningar inte är lika viktiga som förut. Det kan ha skett en förskjutning från regelbundet frivilligarbete till mer tillfälliga insatser.

Det finns också mottrender och reaktioner mot det som av vissa upplevs som ytliga begär och egoism. Två av dessa mottrender kan sammanfattas i en längtan efter det *genuint äkta och naturliga* samt längtan efter *det lilla livet* med nära relationer till ett mindre antal människor.

Målstyrd och transparent

Det civila samhället professionaliseras genom att det ställs krav på organisationerna att redovisa sina resultat och ge service till medlemmarna. Företagens arbetssätt har inspirerat civilsamhället. Trenden startade på 90-talet och civilsamhället bidrar till utvecklingen genom att anpassa sig genom bland annat språkbruk. Detta får konsekvenser för aktivismen då den förväntas hålla en hög professionell nivå, vilket gör att organisationen styr aktivisterna mer. När hela organisationen ska arbeta med samma frågor och se likadana ut minskar handlingsutrymmet för aktivisterna.

Vårt sekretariat förproducerar proffsigt kampanjmaterial, uppmanar grupperna att använda rätt färg och dubbelkollar innehållet i deras aktiviteter. Eftersom vi räknar organisationens påverkan samlar vi även in siffror och underskrifter från grupper som tidigare med stolthet själva skickat sina brev direkt till makthavare. Detta har lett till att vissa aktivister upplever att de ifråntas det ansvar som de tidigare hade för organisationen. Å andra sidan tycker andra aktivister att det är lättare att agera, roligt med snyggt material samt att det känns kraftfullt att veta att vi agerar över hela rörelsen gemensamt.

Sammanfattning:

- ❑ Vi har gått från att sektionerna, och till viss del grupperna, själva gjorde prioriteringar och valde arbetssätt, till att i högre utsträckning bli en central- och målstyrd organisation - one Amnesty. Samtidigt som vi breddat både vad vi arbetar med, och metoderna för hur vi gör, har vi också ambitionen att vara en global organisation med gemensamma mål, uttryck och identiteter.
- ❑ Den ökande individualismen tycks ha nått särskilt långt i Sverige vilket kan innebära att det ideella engagemanget i större utsträckning kanaliseras i andra former än de som erbjuds i de traditionella folkörelserna.
- ❑ Civilsamhället har förändrats och att traditionella föreningar upplevs inte är lika viktiga som förut. Det kan ha skett en förskjutning från regelbundet frivilligarbete till mer tillfälliga insatser.

Tillväxt

Ingen organisation kan verka utan finansiering. Amnesty International finansieras främst av intäkter från individer, en mindre del från fonder och stiftelser och än mindre från företag och stater. Det sistnämnda bara för utbildning och bistånd. Svenska sektionen har en striktare hållning än övriga rörelsen och söker inte finansiering från stater och väldigt lite från företag.

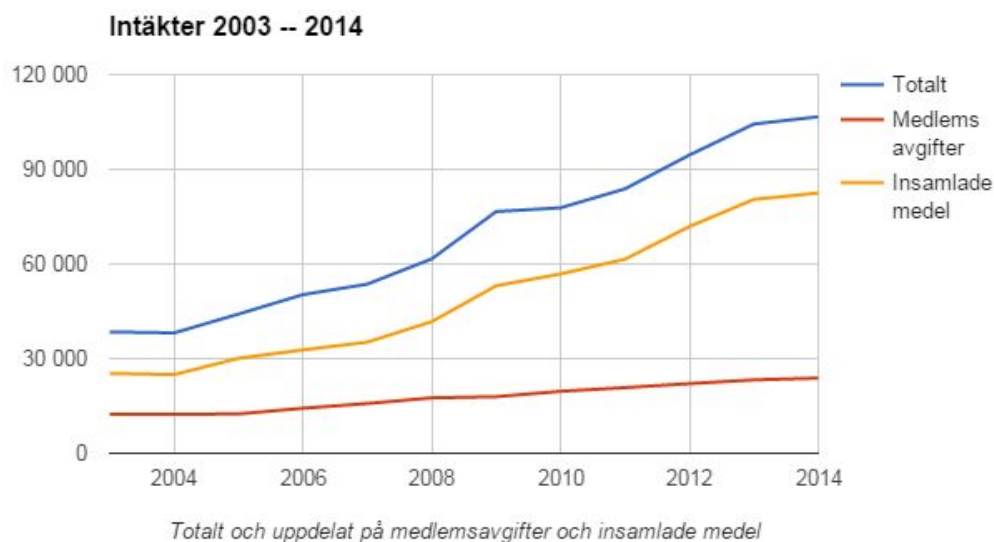
Definition och internationella tillväxtmål

Med tillväxt inom Amnesty menar vi både antal medlemmar och givare som ger finansiellt stöd men även antal människor som på något sätt agerar för mänskliga rättigheter tillsammans med Amnesty. Vi sätter också tillväxtmål i pengar.

På ICM 2015 fattades ett nytt beslut om tillväxt till 2020. Målen är att vi ska vara 25 miljoner människor världen över som årligen agerar för mänskliga rättigheter. Vi ska vara 4 miljoner medlemmar och givare som även ger finansiellt stöd och vi ska ha en total intäkt på 400 miljoner euro per år. Förenklat kan vi säga att det är en dubbling av var vi är idag. För svenska sektionen är ökad tillväxt en förutsättning för att kunna utveckla vår verksamhet samtidigt som våra vägval kan påverka tillväxten.

Amnestys tillväxt i Sverige

Svenska sektionen har sedan 2003 ökat intäkterna från 38 miljoner till nästan 107 miljoner år 2014. Det motsvarar en ökning på 177 procent. 2009 då Sverige drabbades av finanskrisen såg Amnesty en ökning på 24 procent. Samma år fick vi 10 miljoner av PostkodLotteriet och 5 miljoner från Humanfonden. Året efter såg vi en mindre ökning på 1,5 procent men fortfarande en ökning. Om vi tittar på de senaste fem åren så har intäkterna ökat med 37 procent. Medlemsavgifterna avser enbart själva avgiften, de flesta ger mer och det redovisas under insamlade medel enligt de riktlinjer vi har att följa från Svensk Insamlingskontroll bland andra.

Mellan 2003 och 2014 har även svenska sektionen sett en ökning 61 042 till 106 257 medlemmar och givare. Det motsvarar en ökning på 74 procent och vi är nu drygt 1 procent av Sveriges befolkning. 2003 var vi 0,7 procent.

2027 har vi enligt SCB 11 500 000 invånare, 1 procent av det är 115 000 personer. Danmark och Schweiz har kring 2 procent av befolkningen. Om svenska sektionen skulle vara 2 procent av befolkningen så innebär det 230 000 medlemmar och givare år 2027. Om 80 procent av dessa ger 80 kr per månad motsvarar det en årlig intäkt på drygt 220 miljoner (idag ger 87 procent i snitt 74 kr i månaden på autogiro).

Tillväxt i Sverige

BNP är ett vanligt mått för att beskriva ekonomisk tillväxt. Det motsvarar värdet på alla varor och tjänster som produceras i ett land under en viss period och ger en grov bild av hur rikt landet är. Från 1970 har BNP i snitt ökat 2 procent per år trots flera lågkonjunkturer, den senaste 2009 med finanskrisen då BNP krympte med över 5 procent men som sen har återhämtat sig. Det var däremot inget som påverkade 90-konto organisationerna som hade ökad tillväxt även 2009.

Finansiering av den ideella sektorn i Sverige

Enligt en återkommande undersökning kallad "Finansering av ideell verksamhet" som FRII (Frivilligorganisationernas Insamlingsråd) gör tillsammans med PWC står hushållen för 49 procent av finansieringen av de som har 90-konto. Totalt sett har intäkterna till de organisationer med 90-konto ökat med 62 procent sedan 2003 medan allmänhetens stöd till samma organisationer har ökat med 38 procent. Stödet från allmänheten har i relation till andra intäktskällor minskat och intäkter från organisationer (tex Postkodlotteriet), myndigheter och företag har ökat. Däremot har den genomsnittliga gåvan från de som ger

via autogiro ökat till 170 kr per månad (131 kr 2012). Svenska Amnestys snittgåva per månad 2015 är 74 kronor.

Hushållens disponibla inkomst har även ökat det senaste decenniet och enligt SCB har 0,3 procent (5,8 miljarder) av dessa gått till organisationer med 90-konto. I till exempel Danmark är motsvarande siffra 0,4 procent. Det är inte så mycket i procent men i faktiska pengar motsvarar det 1 718 miljoner kronor vilket är nästan dubbelt så mycket som Postkodlotteriets totala utdelning.

Om allmänheten står för 49% av finanseringen av organisationerna så kommer resten från myndigheter (32 procent), organisationer (8 procent inklusive Postkodlotteriet), försäljning av varor och tjänster (7 procent) och företag (5 procent). I årets undersökning säger 40 procent av organisationerna att de tror att de statliga bidragen kommer minska. Amnesty International har en restriktiv policy när det gäller att ta emot pengar från stater och företag och därmed en begränsad möjlighet till att öka intäkterna från dessa källor.

Vi har fortsatt fokus på att majoriteten av intäkter ska komma från individer. Då innefattas även gåvor från stora gåvogivare och gåvor via testamenten. Testamenten är en stor och viktig källa för många organisationer och 2013 hade 62 organisationer fått 882,5 miljoner via testamenten. Ändå kan endast 13 procent av allmänheten tänka sig att stödja via testamente, en siffra som ofta är högre i andra länder. Ett annat sätt att stödja på, som är vanligare i flera andra länder, är stora gåvor (major donors). I Sverige har vi numera 80 000 personer som räknas som "dollarmiljonärer" med stora disponibla inkomster som många gånger gärna stödjer specifika projekt.

Alla organisationer som har 90-konto har även åtagit sig att följa de riktlinjer som säger att 25 procent av intäkterna får gå till insamling och administration, och resterande 75 procent ska gå till ändamål. Dessa är inte helt jämförbara med Amnestys internationella siffror då vi har olika redovisningsdirektiv.

Förtroendet för Amnesty International

När vi gör undersökningar hos allmänheten och frågar om de kan tänka sig att stödja Amnesty så svarar 10 procent ja. I en annan undersökning, Förtroendebarenometern, anger 52 procent att de har mycket eller ganska stort förtroende för Amnesty (Röda Korset har samma). Lite intressant är ändå att Skatteverket får 58 procent och IKEA 59 procent. I botten ligger Expressen, Arbetsförmedlingen och TV3 på 11 procent. Enligt FRIIs undersökning hade 48 procent mycket eller ganska stort förtroende för att pengarna går till det som de är avsedda för. En procent vet inte och 26 procent har varken stort eller litet och 26 procent litet eller inget förtroende.

Varför människor ger till ideella organisationer

I en undersökning av Novus från 2013 säger två av tre att de tror att det som spelar mest roll är vilka behov som de upplever finns. Samtidigt tror åtta av tio att skälet till att människor inte ger är misstro till att pengarna används på rätt sätt. 58 procent av svenskarna skänker pengar, 63 procent av kvinnorna och 54 procent av männen

Flertalet undersökningar både i Sverige och globalt tyder på att människor vill stödja specifika projekt med tydliga mål och resultat. Att människor i större utsträckning vill göra något som ger tydliga, direkta resultat och kanske inte nödvändigtvis medverka i långa processer. De vill ha snabb och konkret återkoppling och transparens är viktigt, att veta vad pengarna går till och vad de uppnår. Digitala plattformar och möjlighet att ge via mobilen och andra kanaler ökar ständigt. En större flexibilitet samtidigt som andra vill visa tillhörighet genom medlemskap. Ett medlemskap kan ibland vara mer av ett statement än viljan att delta i en

demokratisk organisation. Andra menar att det är enklare att stödja som givare utan att ha ett djupare engagemang.

Hur vi når människor i framtiden

Teknisk utveckling möjliggör att vi i större utsträckning kan välja vilken information vi vill ha och när. Många människor säger att det inte vill ha information från organisationer men vill ändå stödja. Problemet är att ett av de vanligaste svaren på varför de inte gör är att de inte blivit tillfrågade. Enligt en återkommande undersökning om Amnestys kännedom har vi alltid legat högt bland de som känner till eller hört talas om oss. Mellan 2003 och 2015 har resultatet pendlat mellan 92-97 procent. Däremot har de som känner till oss ganska bra och mycket bra minskat under åren. Gemensamt för de som är 45 år och äldre, de med högre utbildning och de som bor i storstad, är att de i högre utsträckning känner till Amnesty än grupper. I gruppen 16-29 år finns de som i störst utsträckning aldrig hört talas om Amnesty International.

Megatrender

Tillsammans med våra vägvalsfrågor beskrivs ett antal megatrender som kommer driva utvecklingen i världen framöver. Med megatrender menas de stora, globala förändringarna i samhällsutvecklingen som kommer att påverka oss de kommande 10-15 åren. Det kan handla om aktiviteter, processer och uppfattningar, som tillsammans utgör underliggande drivkrafter, vilka formar samhällets utveckling inom olika nivåer.

Hur påverkar megatrender våra fyra vägval?

Megatrender innebär yttre faktorer som svenska sektionen inte kan påverka. Vi kan bara förhålla oss till dem och anpassa vår verksamhet efter dem utifrån våra resurser för att nå våra mål. Vissa megatrender är tämligen förutsägbara, medan andra utgörs av en serie händelser som i sin tur innebär att det i princip är omöjligt att förutspå framtiden. Bland de megatrender och perspektiv på samhällsutveckling som valts ut här lyfts globalisering, demografi, inskränkning av mänskliga rättigheter, urbanisering, digitalisering, nätverk och förändring. Vilka av dessa megatrender kommer vara särskilt viktiga att ta hänsyn för våra fyra vägval?

Globalisering

Globalisering är den snabbt växande globala sammanlänkningen av flöden av människor, kapital, varor, tjänster, information, teknologier och kulturer. Globaliseringen gör att vi kommer närmare varandra samtidigt som regionala och lokala skillnader blir tydligare. Tillväxtekonomierna i Asien, Afrika och Sydamerika beräknas lyfta miljontals människor ur fattigdom. Länder i dessa världsdelar kommer utöva större inflytande på den globala ekonomin. Migration över gränserna förväntas accelerera under de kommande decennierna, bland annat till följd av inkomstskillnader mellan regioner och länder.

Den extrema fattigdomen minskar dramatiskt, men den ekonomiska tillväxten fördelas olika mellan människor. Ett ökat gap mellan fattiga och rika kan ses som ett hot mot den globala ekonomin. Kvinnor, ungdomar, äldre personer, ursprungsbefolkningar, etniska minoriteter och personer med funktionshinder drabbas mest av den ojämlika fördelningen. Sambandet mellan fattigdom och brist på utbildning, sysselsättning och politiskt deltagande är fortfarande starkt. Diskriminering av dessa grupper är en av de bidragande orsakerna.

Demografi

Demografiska förändringar är att vänta världen över. Den nuvarande världsbefolkning på 7,2 miljarder beräknas öka med en miljard under de närmaste 12 åren och nå 9,6 miljarder 2050. Ökningen sker främst i utvecklingsländerna, med mer än en halv miljard i Afrika. Den globala medelklassen växer. Växande befolkning, ekonomisk tillväxt och klimatförändringar ökar trycket på naturresurser och miljö. Hållbar utveckling blir en stående punkt på den politiska agendan.

I Sverige ser utvecklingen liknande ut fast i mycket mindre skala. Sveriges befolkning kommer att ha passerat 10 miljoner år 2020 och vi bör vara omkring 11 500 000 invånare 2027. Att befolkningen ökar beror både på positivt födelsenetto och större nettoinvandring. De senaste åren har invandringen varit den största bidragande faktorn till folkökningen. Denna utveckling tros fortsätta den närmaste tiden, men stabiliseras sedan på en nivå kring 20 procent. Om tolv år är andelen födda utomlands som bor i Sverige ca 2 miljoner och därutöver finns en stor grupp födda i Sverige med utländska föräldrar. Under 2020-talet antas befolkningsökningen till största delen drivas av stora födelseöverskott till följd av att de stora nittiotalistkullarna är i barnafödande ålder. Även andelen äldre väntas öka. Vårt samhälle kommer ha en större befolkning med ökad mångfald.

Inskränkning av mänskliga rättigheter

Krig, konflikter och terrorism leder till att människor tvingas att fly från sina hem. Terroristhandlingar drabbar civila hårdast i bland annat Nigeria, Pakistan, Afghanistan, Irak och Kenya. Antalet människor på flykt är det högsta sedan andra världskriget och uppgår nu till över 50 miljoner. Den största delen är internflyktingar som flyr inom sina hemländer. Men antalet flyktingar och migranter som söker sig till andra länder ökar också. I Sverige tar vi emot det största antalet flyktingar sedan Balkankrigen på 1990-talet.

Terroristattacker den 11 september 2001, och andra attacker efter det, har förändrat inriktningen inom den offentliga politiken på både inhemsk och gränsöverskridande nivå. Detta har lett till hårdare gränskontroller och ingrepp i den personliga friheten. Stater motiverar inskränkta medborgerliga rättigheter med att nationell och internationell säkerhet måste garanteras. Värderingar förskjuts och lagar ändras. Den mänskliga kostnaden för en hårdare gränskontroll har varit särskilt hög för muslimer i länder där terrorismbekämpningen kommit att bli en av de viktigaste politiska frågorna

Handlingsutrymmet för frivilligorganisationer och MR-försvare minskar runt om i världen som en konsekvens av att stater fryser organisationers tillgångar, återkallar tillstånd eller inskränker yttrandefriheten, mötesfriheten och föreningsfriheten. Detta försvårar för det civila samhället att arbeta mot MR-kränkningar.

Högerpopulistiska och högerextrema partier har etablerat sig i Europa som en politisk kraft och utgör regeringsunderlag i Norge, Danmark och Finland. I Sverige ser vi en liknande utveckling. Tecken finns på att opinionen kring etnisk mångfald i Sverige polariseras, där det syns allt fler positiva och allt flera negativa åsikter. SOM-institutets årliga undersökning visar dock att toleransen ökar sett över tid. Andra undersökningar visar även att svenska gymnasieelever de senaste tio åren blivit mer toleranta till andra människor. Särskilt är ungdomar mer positivt inställda till hbtq-personer. Elever är också mer positiva till invandrare som grupp i förhållande till hur man ser på invandringen i stort i Sverige. På global nivå syns en ökad motsättning mellan olika etniska och religiösa grupper i världen, där till exempel Islamiska staten begår grova människorättskränkningar i religionens namn. Denna grupp attraherar även ungdomar från Sverige och har bidragit till en statlig satsning mot våldsbejakande extremism och nya lagar diskuteras.

Urbanisering

Nästan två tredjedelar av världens befolkning lever i städer 2030. Den största inflyttningen sker till städer i Asien och Afrika. Urbaniseringen skapar stora möjligheter för social och ekonomisk utveckling och mer hållbart boende. Men detta leder också till sociala problem som brist på mat, orent vatten och bristande hälsovård. Nästan en miljard människor lever i slumområden, varav de flesta bor i utvecklingsländer. Fattigdomsminskning i snabbväxande städer kommer att bli en stor utmaning i framtiden.

I Sverige bor ungefär 6 miljoner människor i våra tre storstadsregioner år 2025. Det generella välståndet kommer öka i Sverige. När vi blir rikare förväntas vi konsumera mer immateriella saker, t.ex. underhållning,

upplevelser och andra tjänster. Hälsa och miljö kommer att få ännu större betydelse under de kommande åren.

Digitalisering

Drygt 3 miljarder människor runt om i världen har tillgång till Internet idag. År 2025 ligger Sverige långt fram i utnyttjandet av digitaliseringens möjligheter. Tillgång till bra internetuppkoppling är en självklarhet och kommunikationen är en förutsättning för bibehållen och utvecklad välfärd för medborgare både på landet och i staden. I framtidens samhälle är vi lika beroende av effektiv digital kommunikation som av el och rinnande vatten.

Människor använder nya tjänster som är integrerade med rörlig bild, röst och datatjänster. Virtuella butiker används för matinköp och vi kan beställa virtuella produkter med hjälp av våra smartphones. Produkter som kan skrivas ut i 3D väntas förändra marknaden. Spel av olika former (gamification) är en integrerad del på webbsidor. År 2020 kommer datorerna att vara ungefär 200 gånger snabbare än dagens datorer och ha en minneskapacitet som är 1 000 gånger så stor. Datorer och robotar kommer att utföra allt mer komplexa uppgifter och internet kommer att vara en grogrund för helt nya, virtuella näringsgrenar. Utvecklingen av digitala företag skapar ny konkurrens, förändrat kundengagemang och nya affärsmodeller. Transparens, integritetsfrågor och cyberhot blir mer centrala begrepp i världen.

En minskad användning av datorer och ökad användning av mobila enheter driver en utveckling mot "mobile first". Användarna börjar inte med fast bredband utan går direkt på mobilt bredband. Användning av webbplaster blir vanligare via mobila plattformar än på datorer. Ericsson uppskattar att dagens 2 miljarder mobila bredbandsanslutningar kommer att expandera till nästan 8 miljarder 2019.

Samtidigt används digitala möjligheter för att övervaka människor eller samla in information på ett otillbörligt sätt. Mängden data från tillgängliga källor kommer öka. 2020 kommer 80 % av informationen vara insamlad från de två senaste åren. Företag och organisationer som kan dra nytta av detta kan utvinna en konkurrensfördel. Konsumenterna kommer kräva mer anpassade tjänster utifrån sina egna behov. Å andra sidan har företag svårare att kontrollera information som sprids om dem själva. En organisation utan digital närvaro får svårare att hantera negativ viral spridning som kan skada varumärket.

År 2020 är en hel generation uppvuxen i den digitala världen. Datorer, internet, smartphones, sociala nätverk - allt är en självklarhet för denna grupp. Deras naturliga förhållningssätt till teknik, beroende av mobil kommunikation, och önskan att ingå i nätverk med familjemedlemmar, vänner och affärskontakter, kommer att förändra hur vi arbetar och hur vi konsumerar.

Nätverk

Nätverkande kommer genomsyra vårt sätt att tänka. Billigare transporter, bättre infrastruktur, internet, mobiltelefoni och ökat välstånd revolutionerar möjligheterna för kommunikation och nätverksorganisering.

Nätverk ersätter hierarkier och skapar många öppna och decentraliserade sociala strukturer. Detta gäller i det privata livet, inte minst för den unga generationen, på arbetsmarknaden och i näringslivet. Urbana regioner med bra infrastruktur, goda utvecklingsmöjligheter och ett rikt studieutbud attraherar unga människor. Nätverksorganisering utmanar vårt sätt att tänka kring traditionella institutioner som nationalstaten, kyrkan, kulturen, språket och frivilligorganisationer.

Även om engagemanget är starkare än någonsin är skillnaden mot tidigare att individualismen som trend driver engagemanget till att bli mer personligt. Sakfrågan går före organisationen, vilket försvagar medlemskapets roll. Detta hindrar dock inte att folkrorelsetraditionen i Sverige fortfarande är stark. Skillnaden mot tidigare är att medlemskap och organisationer skiftar oftare.

Förändring

Den moderna människan gör långt fler dagliga val idag än tidigare och vår nyfikenhet och strävan efter utveckling, ny kunskap och förbättring kommer att vara krafter som ökar förändringstakten ytterligare i framtiden.

Förändringstakten ställer redan höga krav på företags och organisationers förmåga att omorganisera och anpassa sig till nya förutsättningar. Enligt en studie av McKinsey är det troligt att en marknadsledare kommer att förlora sin position i toppen inom fem år, dubbelt så snabbt som för 20 år sedan. Snabbhet och flexibilitet är nödvändiga i en accelererande utveckling. Förmågan att anpassa sig till förändring kommer vara avgörande för organisationernas överlevnad och utveckling i framtiden.

BILAGA 2. Medlemsundersökningen

Sammanfattning av hela medlemsundersökningen

Bakgrund och metod

Syftet med undersökningen var att ge Amnestys medlemmar, bidragsgivare och personer som är engagerade i Amnesty på annat sätt en möjlighet att tycka till om fyra vägvalsfrågor: lokal relevans, prioriteringar, medlemsdemokrati och aktivism. Undersökningen genomfördes mellan 12 maj - 8 juni 2015 och besvarades av 1135 personer. Det finns en relativ jämn fördelning i de olika åldersgrupperna och mellan storstad och övriga landet (speglar fördelningen i Sverige). En större andel kvinnor har svarat (64%). 70% av de svarande är medlemmar eller givare, 16% är dessutom aktiva och 13% är engagerad på annat sätt.

Resultat

Lokal relevans

46% anser att Amnesty ska arbeta på samma sätt som idag med lokal relevans.

24% något fler lokala frågor och 6% mycket fler lokala frågor.

10% något färre lokala frågor och 3% mycket färre lokala frågor.

Män är överrepresenterade bland de som anser att Amnesty ska arbeta mindre med lokala frågor.

Flera yngre (15-44 år) anser att Amnesty bör arbeta mer med lokala frågor.

En majoritet instämmer med påståenden att lokalt arbete är viktigt för att kunna bedriva vissa frågor globalt med trovärdighet och att ökat lokalt arbete kommer påverka Amnesty positivt.

Prioriterat arbete

39% anser att Amnesty ska arbeta på samma sätt som idag med prioriterat arbete.

28% något mer fokus på färre men mer djupgående frågor och 7% mycket mer.

13% något mer fokus på fler och övergripande frågor och 2% mycket mer.

Fler äldre (45-64) anser att Amnesty ska fortsätta som idag.

Aktivisterna anser i högst grad att Amnesty ska fokusera på färre och mer djupgående frågor.

Runt hälften anser att fokus på färre frågor mer djupgående skulle i längden förbättra Amnestys trovärdighet och ge Amnesty större möjlighet att påverka. De som inte håller med är snarare neutrala eller osäkra.

Medlemsdemokrati

44% anser att möjligheten för enskilda medlemmar att kunna påverka svenska sektionens arbete är viktig och 32% anser att den är mycket viktig.

12% är neutrala (varken eller), 5% anser att det inte är viktigt och 6% vet inte.

En större andel aktivister ser detta som mycket viktigt.

36% önskar att de själva kunde påverka Amnestys globala arbete i högre grad och 30% önskar att de kunde påverka Amnestys lokala arbete i högre grad.

61% anser att det behövs flera kanaler och tillfällen än årsmötet och 57% anser att ökat medlemsinflytande skulle påverka Amnesty positivt. Aktivister instämmer i högre grad med påståenden.

Aktivism

42% anser att Amnesty bör arbeta oförändrat.

29% önskar något fler förenklade påverkansmetoder av fler aktivister och 13% mycket fler.

7% önskar något fler långsiktiga påverkansmetoder av färre aktivister och 2% mycket fler.

Det finns inga tydliga skillnader i undergrupper, förutom att fler i södra mellersta Sverige önskar fler förenklade metoder.

93% instämmer i att både det snabba, enkla och det långsiktiga, kunniga engagemanget behövs. 31% anser att erfarna aktivister som engagerar sig långsiktigt ger bättre resultat medan 71% anser att fler aktivister som agerar snabbt och enkelt skulle påverka MR-situationen positivt.

Öppna svar till frågan: Är det någon övrig fråga du anser är viktig för svenska Amnestys framtid?

Att synas mer (46 st)

Jämställdhet (27 st)

Dödsstraff/tortyr (26 st)

Flyktingfrågor (24 st)

Sexköp (15 st)

Barn och ungdomar (11 st)

Utbildning (9 st)

Sammanfattning av resultaten

De som besvarade enkäten anser att svenska Amnesty bör:

- driva något fler lokala frågor som rör svenska förhållanden framöver
- fokusera något mer på ett färre antal men mer djupgående frågor
- utöka medlemmarnas möjlighet att påverka i första hand globala frågor, bland annat genom fler kanaler och tillfällen än på årsmötet
- fortsätta som idag, med att använda de metoder och ge stöd till de strukturer, som vid det enskilda tillfället anses vara mest effektivt. Det finns även en önskan av fler förenklade aktioner där ett större antal aktivister kan agera snabbt och enkelt.

BILAGA 3. Resultaten av konsultationerna

I arbetet med framtagandet av den långsiktiga riktningen har under 2015 fyra frågeställningar, så kallade vägval, konsulterats med den svenska rörelsen. Detta har skett genom workshop på årsmötet, workshop med anställd personal, inspel från referensgruppen, enkät till grupperna och den stora enkäten till medlemmar och workshops under aktivistseminariet respektive verksamhetsmötet. Vid flera av ovan nämnda konsultationsinstanser har deltagare på olika sätt bidragit med synpunkter som inte legat inom ramen för de fyra vägvalsfrågorna och dessa medskick tillsammans med de fyra vägvalsfrågorna har sedan utgjort grunden för den långsiktiga riktning som styrelsen lägger fram för årsmötet nu 2016. Under februari 2016 har även förslag på långsiktig riktning med tillhörande fokusområden konsulterats med distriken.

Underlaget nedan är ett resultat av denna konsultationsprocessen. Särskild tonvikt läggs vid resultaten från aktivistseminariet, verksamhetsmötet och svaren från grupperna. Enkäten där 1 135 personer svarade, varav en majoritet inte är aktiva medlemmar, ges tyngd i sammanfattningen.

Aktivism

Bärande i diskussionsfrågorna (enkät) till grupperna

- Alla tycker att aktivism är en grundförutsättning för Amnesty som organisation. Några svarar att det som särskiljer oss är hur vi arbetar med aktivism snarare än att vi arbetar med aktivism.
- Enighet råder om att det är viktigt och centralt.
- Viktigt att utvecklas för att möta nya generationers förväntningar, dvs ungdomar.
- Använda digitala metoder för att nå ut. Se resultat på sin insats, bli uppskattad och bekräftad.

Bärande på verksamhetsmötet

- Att vara en modig och stark organisation är viktigt.
- Ha en genomtänkt process kring rekrytering och den fortsatta aktivistresan, varierade och tydliga former av engagemang på kort och lång sikt inom såväl det yttre som det inre spåret.
- Olika uppfattningar om aktivism är bara ett medel eller både medel och mål i sig.

Bärande på aktivistseminariet

- Viktigt att vara en aktivt inkluderande organisation och erbjuda varierade och tydliga aktiviteter.
- Konkreta metodförslag nämns bland kommentarerna.
- Att Amnesty ska vara inkluderande.

Medlemsdemokrat

Bärande i diskussionsfrågorna (enkät) till grupperna

- Viktigt med medlemsdemokrati. Inflytande behöver inte vara samma som medlemsdemokrati.
- Att medlemsdemokrati och aktivism skulle vara ömsesidigt förstärkande får inte fullt stöd. Feltolkning av begreppet "snävare medlemsbegrepp".

Bärande på verksamhetsmötet

- "2027 använder vi effektiva och varierade former för kommunikation, konsultation och inflytande" och "2027 finns mekanismer för att identifiera frågor för påverkan" fick flest kryss.
- Viktigt att ha mer inflytande men även intern kommunikation om HUR.

Bärande på aktivistseminariet

- Blandade plus och minus. “tydligt och transparent vad som kan påverkas var och av vem” fick 3 minus och 2 kryss. “tydliga ramar för och ärlighet kring demokratin” (- +++) och “ägs årsmötet av medlemmarna” (-+++).
- Vill ha inflytande men kanske inte via årsmötet. Måste utveckla andra former för att kunna påverka.

Lokal relevans

Bärande i diskussionsfrågorna (enkät) till grupperna

- Synlighet jätteviktigt.
- Delad om man vill vara mer lokalt relevanta. Finns rädsla för det (politiserade). Vill ha kvar det i internationella utredningar.

Bärande på verksamhetsmötet

- Delar mötet. Finns flest plus av alla överlag. Synlighet fick flest plus: “är Amnesty en tung, självklar och efterfrågad röst i svensk media”.
- Däremot fick “bedriver Amnesty mer nationellt arbete kopplat till politiskt aktuella frågor” fick 5 plus men även 7 minus. Finns en rädsla för politisering eller att “kidnappas” av andra aktörer men många vill ändå stappa upp.
- Andra som fick många plus är “mer lokalt arbete kopplat till internationella kampanjer” samt “mod att uttala sig i kontroversiella frågor”.

Bärande på aktivistseminariet

- “en tung, självklar och efterfrågad röst i svensk media” fick även här flest plus.
- Och “mer nationellt arbete kopplat till politiskt aktuella frågor” fick 5 minus och 1 plus.
- Balansgång mellan globalt och lokalt för att bibehålla relevans och internationell status.
- Samarbeten tas upp i kommentarerna.
- På frågan om vad det innebär tyckte de flesta att det inte behöver betyda egna utredningar, utan ta hem frågor och hitta kopplingar till var Sverige är en aktör eller bidrar genom politiska beslut eller exempelvis vapenexport. Däremot tyckte de som ville ha mer arbete på eget land att vissa frågor där Sverige fått internationell kritik, exempelvis häktningstider, borde vi arbeta med.

Prioriteringar

Bärande i diskussionsfrågorna (enkät) till grupperna

- Prioritera “kärnverksamhet” som yttrandefrihet osv. Back to basics. Inte göra hårdare prioriteringar.

Bärande på verksamhetsmötet

- “flexibilitet inbyggd i de långsiktiga planerna” fick flest plus.
- “Prioriterar Amnesty arbetsområden där vi kan göra störst nytta och där särskilt behov av oss som organisation finns” fick näst flest plus.
- Och “ett snävt fokus i kampanj- och aktionsarbetet” fick 4 minus.
- Prioritera men samtidigt ha flexibilitet.

Bärande på aktivistseminariet

- “Prioriterar Amnesty arbetsområden där vi kan göra störst nytta och där särskilt behov av oss som organisation finns” fick flest plus.
- Näst flest fick: “läggs mer resurser än i dag på att stödja och rekrytera aktivister”.
- Behålla bredden. Vissa frågor (dödsstraffet) måste vi arbeta med pga vår identitet.